

XII. KONFERENCIA REDAKTOROV FILOZOFICKÝCH A SOCIOLOGICKÝCH ČASOPISOV SOCIALISTICKÝCH KRAJÍN

V stredu 1. októbra 1975 začala sa v hlavnom meste Bulharskej ľudovej republiky, v Sofii, dvanásť konferencia redaktorov filozofických a sociologických časopisov európskych socialistických krajín. Konferenciu otvoril akademik Todor Pavlov, člen Politbyra ÚV BKS, riaditeľ Ústavu filozofie Bulharskej akadémie vied a hlavný redaktor časopisu *Filosofskia misal*. Po ňom sa ujal slova akademik Sava Ganovski, prezident Medzinárodnej federácie filozofických spoločností a predseda Bulharskej filozofickej spoločnosti, ktorý pozdravil všetkých delegátov konferencie v mene Medzinárodnej federácie filozofických spoločností, Bulharskej sociologickej asociácie a Bulharskej filozofickej spoločnosti. Pozdravný prejav v mene vedenia Bulharskej akadémie vied predniesol jej hlavný vedecký tajomník, člen korešpondent BAV prof. Lubomir Željazkov.

Po otváracíj časti v prvý deň konferencie nasledovalo prvé plenárne zasadnutie, ktorému predsedal akademik Todor Pavlov. Rozsiahly úvodný referát predniesol prof. Veličko Dobrianov, DrSc. Referát, ktorý bol súčasne aj hlavným referátom, mal názov *Sociálne funkcie filozofie a sociológie*. Autor v ňom vychádzal z názoru, že ustavičný rozvoj rovnako spoločenskej praxe, ako aj ľudského poznania si vyžaduje, aby dvojstranný proces formovania dialektickej jednoty medzi teóriou a praxou sa takiež neprestajne rozvíjal. Cieľom tohto procesu nie je — podľa V. Dobrianova — iba udržiavanie nejakej jednoty medzi teóriou a praxou, ale predovšetkým optimalizovanie tejto jednoty, aby sa dosiahli lepšie teoretické i praktické výsledky. V ďalšej časti svojho vystúpenia prof. Dobrianov rozviedol tézu, že ideologická funkcia filozofie a sociológie vyplýva z podstaty ideológie a z jej úlohy v spoločenskom systéme, ako aj zo zvláštností oboch vied. Sociálny svetonáhľad je podľa prof. Dobrianova zovšeobecnenou jednotou poznatkov a predstáv o spoločnosti, je to systém sociálnych poznatkov, názorov, presvedčení, ideálov o podstate a rozvoji spoločnosti. No formovanie marxisticko-leninského svetonáhľadu — pokračoval prof. Dobrianov — nemožno redukovať iba na osvojenie si určitej sumy poznatkov, lebo zahŕňa aj proces zmeny poznatkov na presvedčenie, ideovú normu a stimul pre konanie. V. Dobrianov sa potom zaoberal analýzou obsahovej, preskriptívnej a kritickej formy ideologickej funkcie, ďalej metodologickou, kultúrnou a riadiacou funkciou filozofie a sociológie. Svoj úvodný referát zakončil konštatovaním, že základnou podmienkou spoločenského pokroku je zvýšenie efektívnosti ľudskej práce: „Ak hľadáme na tento problém zo širokého historického aspektu, môžeme si všimnúť charakteristickú zákonitosť: s intelektualizáciou práce narastá aj jej efektívnosť.“

V ďalšej časti konferencie vystúpil s diskusným príspevkom prof. I. T. Frolov, šéfredaktor časopisu *Voprosy filosofii*. Hovoril o vedeckej funkcii filozofie vôbec a o filozofických časopisoch osobitne. Zdôraznil, že činnosť filozofických časopisov má rozhodujúci význam pre rozvíjanie filozofie v každej krajine. Ak politický a spoločenský život kladie pred filozofiu konkrétne úlohy, filozofia ich musí pretaviť do všeobecnej podoby a vyvodíť z nich závery pre ďalšiu politicko-spoločenskú prácu.

Sociálno-filozofické problémy sú dnes zvlášť dôležité a na ich báze dochádza k súčinnosti medzi filozofiou a sociológiou.

Ďalší diskutujúci Herbert H ö r z z NDR hovoril o potrebe a využívaní filozofie pri formovaní vedeckého svetonázoru. Rozviedol myšlienku zodpovednosti spoločnosti za rozvoj vied a myšlienku morálnej zodpovednosti vedca. Prof. V. S. G o t t, šéfredaktor sovietskeho časopisu *Filosofskije nauki*, sa zaoberal otázkami miesta prírodných vied pri formovaní spoločenského vedomia a kritizoval koncepcie tzv. „čistej vedy“. Maďarský delegát Béla V é s z i vo svojom vystúpení rozoberal vzťah spoločenských vied, svetonázoru a prírodných vied. Akademik A. S i r á c k y, šéfredaktor časopisu *Filozofia*, hovoril v diskusii o vzťahu medzi historickým materializmom a sociológiou. Zdôraznil, že historický materializmus musí byť metodologickým základom sociológie, rovnako ako aj iných spoločenských vied. Šéfredaktor pražského Sociologického časopisu Karel R y c h t a ř í k sa zaoberal vo svojom vystúpení významom problému vzťahov medzi filozofiou a sociológiou, sociológiou a spoločenským životom. Podčiarkol špecifiku predmetu výskumu sociológie (sociálne vzťahy). Hovoril ďalej o ideologických aspektoch sociologických výskumov a zdôraznil, že marxistická sociológia je predovšetkým prostriedkom spoločenskej zmeny.

Prof. dr. Nicolae G o g o n e a t e hovoril o niektorých funkciách filozofie v živote socialistickej spoločnosti a zdôvodnil stanovisko, že vedecký svetonázor je nevyhnutnou podmienkou formovania socialistickej spoločnosti. Vystúpenie vedúceho delegáta NDR Franka R u p r e c h t a, šéfredaktora časopisu *Deutsche Zeitschrift für Philosophie*, sa nieslo v znamení otázky, v akom zmysle má filozofia riadiacu funkciu. Podľa F. Ruprechta túto riadiacu funkciu netreba preceňovať, lebo je sprostredkovaná svetonázorovou a metodologickou funkciou filozofie. Odpovede na túto otázku do značnej miery vyplnili vystúpenia jednotlivých delegátov v ďalšej časti konferencie.

J. B o r g o s z z poľského časopisu *Studia filozoficzne* odpovedal na uvedenú otázku v tom zmysle, že riadiaca funkcia filozofie jestvuje; práve ona odráža celistvosť marxizmu ako súhrnu filozofie, politickej ekonómie a vedeckého komunizmu. J. B o r g o s z vyzdvihol dôležitosť a potrebu riešenia problému integrácie vied.

Za československú delegáciu vystúpili s hlavnými referátmi akademik A. S i r á c k y, J. N e t o p i l í k a L. H a n z e l. A. S i r á c k y predniesol referát na tému *Ideologická funkcia marxisticko-leninskej filozofie*, L. H a n z e l hovoril o ideologických aspektoch výchovy mladej filozofickej generácie.

S referátmi a diskusnými príspevkami ďalej vystúpili Todor V a l o v, Panajot G i n d e r, A s e n K a t o v, R a d i V a s i l e v, S a r k i s S a r k i s i a n, M i t r i o J a n k o v, S. M i c h a j l o v, M i k o J a c h i j e l, K. D i m i t r o v (BLR), E. K é r i, K. S i g e t i, L. M o l n á r (MLR), R. K i r c h h o f f, D. W i t t i c h, F. R i c h t e r (NDR), J a n i n a W o j n a r - S u j e c h a, J a n M a l a n o w s k i (PLR), O c t a v i a n C h e t a n (RSR) a ďalší. Takmer všetkých zasadaní konferencie sa zúčastňoval aj akademik Todor P a v l o v, šéfredaktor časopisu *Filosofskaja misľ*, ktorý často a podnetne zasahoval do diskusie. Rozvinul napr. názor, že bez filozofickej analýzy nie sú možné nijaké analýzy v tzv. „exaktných vedách“, a že medzi filozofiou a inými vedami niet rozporov, pretože ich spája úsilie skúmať skutočnosť. Bez marxistickej filozofie nemožno riadiť socialistickú spoločnosť.

Druhá, kratšia časť konferencie sa venovala otázkam spolupráce filozofických a sociologických časopisov socialistických krajín. Počas rokovaní o týchto problémoch sa delegáti jednotlivých časopisov dohodli na konkrétnych plánoch dvojstrannej alebo viacstrannej spolupráce. Predstavitelia časopisov si vymenili skúsenosti o svojej práci

a podali niekoľko návrhov o nových formách a spôsoboch rozširovania a zdokonaľovania ďalšej spolupráce medzi časopismi.

Všetci delegáti zdôraznili vzrastajúcu úlohu a súčasne aj zvyšujúcu sa zodpovednosť filozofických a sociologických časopisov v procese ďalšieho tvorivého rozvoja marxizmu-leninizmu, pri riešení problémov, ktoré sú spojené s budovaním socialistickej spoločnosti, s rozvíjaním prírodných a spoločenských vied a s bojom proti buržoáznej filozofii a sociológii.

Do rámca konferencie zapadlo aj slávnostné zasadnutie Ústavu filozofie a sociológie Bulharskej akadémie vied, ktoré sa konalo pri príležitosti 30. výročia vzniku ústavu a založenia časopisu *Filosofskia misál*. Na slávnostnom zasadnutí, ktorého sa zúčastnili okrem domácich filozofov a zahraničných účastníkov konferencie aj predstavitelia orgánov Bulharskej komunistckej strany a vedenia Bulharskej akadémie vied, bolo Ústavu filozofie a sociológie udelené vysoké bulharské štátne vyznamenanie — rad Juraja Dimitrova. Slávnostný prejav na tomto zasadnutí predniesol akademik Todor Pavlov.

Na záver konferencie sa delegáti dohodli na téme budúceho stretnutia. Okrem obvyklých organizačných otázok vzájomnej spolupráce sa na ňom budú riešiť problémy súvisiace s témou: Metodologické a sociálno-etické funkcie filozofie a sociológie.

Dalimír Hajko

II. MEDZINÁRODNÉ ŠTUDENTSKO-FILOZOFICKÉ SYMPÓZIUM MLÁDEŽ A FILOZOFIA

Možnosť vyjadriť svoje názory na úlohu a miesto filozofie v dnešnom svete dostali účastníci II. medzinárodného študentského sympózia *Mládež a filozofia*, ktoré sa konalo v dňoch 17. — 22. apríla v Sofii. Sympóziium sa uskutočnilo na Univerzite Klimenta Ochridského pod patronátom dekanátu Filozofickej fakulty. Sympóziium bolo organizované v nasledujúcich sekciách: Materializmus a dialektika, Dejiny filozofie a kritika súčasnej buržoáznej filozofie, Mládež-spoločnosť-osobnosť, Logika-etika-estetika, Filozofia a špeciálne vedy. Okrem zasadnutí v sekciách sa na sympóziu uskutočnili dva diskusné večery na témy: Marxizmus a problém človeka a Filozofia a súčasný ideologický boj. Súčasťou sympózia bolo aj slávnostné zasadnutie k 105. výročiu narodenia V. I. Lenina.

Sympóziium bolo zo stránky organizačnej a ideovej veľmi dobre pripravené. Zúčastnilo sa ho asi 100 študentov a mladých vedeckých pracovníkov z BLR, ZSSR, PLR, NDR a ČSSR. Myslíme si, že oprávnene možno konštatovať, že najlepšie príspevky boli od bulharských a sovietskych účastníkov. Spomeňme aspoň niektoré: A. Ličev vo svojom príspevku na diskusnom večere *Marxizmus a problém človeka* prenikavo osvetlil sociálno-triedne príčiny pokusov o antropologizáciu marxizmu a podal ich prenikavú kritiku. A. Danailev predniesol v sekcii Filozofia a špeciálne vedy príspevok *Štruktúra a dynamika biologických teórií*. Pokúsil sa v ňom zachytiť logiku vývoja základných kategórií používaných pri vysvetľovaní biotickej sféry bytia. A. S. Kolesnikov vo svojom príspevku *Kritika historicko-filozofickej koncepcie B. Russella* poukázal na neutržateľnosť Russellovej koncepcie dejín filozofie. Larisa Titarenková predniesla svoj príspevok *Stimulovanie súťaživosti a hodnotovej orientácii mladých robotníkov v pracovnom procese*. Československú delegáciu tvorili dvaja asis-